

Makale&Yorum

Konularının uzmanları her gün bu sayfada sizlerle...

Obama doktrini Ortadoğu'daki kaosa çözüm olabilir mi?

Iran'ın nükleer kapasitesini sınırlamayı amaçlayan çerçeve antlaşmasından İsrail beklenildiği gibi memnun değil. İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu'nun, antlaşmaya İran'ın İsrail'in varlığını tanıdığı kabul eden madde eklenmesi talebi Amerikan yönetimi tarafından kabul görmedi. Ancak, İsrail'de herkes hükümet gibi düşünmüyor. Ülkenin yönetim muhalifi gazetelerinden Haaretz'de Barak Ravid, İran'ın antlaşma şartlarına uyması halinde nükleer kapasitesinin büyük ölçüde zayıflayacağını ileri sürüyor. CNN'e konuşan Barack Obama'nun ulusal güvenlik danışmanlarından Ben Rhodes, İran'ın tesiserlerini denetim açmayı kabul ettiğini, taahhütlerine uymayacağını, günlük olarak kontrol edileceğini gerektiğinde Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nı denetim yapmaya davet edeceklerini açıkladı. Rhodes, İsrail yönetiminin ikna edilip edilmeyeceğine ilişkin soruyu ise, böyle bir yükümlülükleri olmadığı şeklinde cevaplıyor. Bu cevap, antlaşmadan rahatsız Suudi Arabistan ve Katar gibi Sunni yönetimler inktidarda olduğu ülkelere de verilmiş bir mesajdır. Son şeklini hazırlanmasında beklenen antlaşma 15 yıl süreli.

SERBEST KÜRSÜ

ORHAN AKIŞIK
orhamakisik@aol.com

Bu süre zarfında, İran uranyum zenginleştirmede kullanılan santrifüjlerin sayısını üçte ikisine kadar, zenginleştirilmiş uranyum miktarını ise 10 bin kilodan 300 kiloya azaltmayı taahhüt ediyor. Sonrasında ne olacağı konusunda ise şimdilik bir bilgi yok.

★★★

Peki, Amerikalı politikacıların bu konuda düşünceleri ne? CNN'de Fared Zakaria'nın programına katılan ABD'de Ronald Reagan ve George H. W. Bush hükümetlerinde hazine ve savunma bakanlıkları üstlenmiş James Baker, görevli olduğu dönemlerde İran'a hiç güvenemediğini, nükleer antlaşmanın Amerika'nın bölgedeki müttefikleriyle ilişkilerini zayıflatacağını söylüyor. Baker, Zakaria'nın bölgedeki çatışmalarda Amerikan askerinin görev alıp almamasına ilişkin sorusunu, "Amerika dünyanın jandarması değil, kimse bunu bizden istemesin" şeklinde cevaplıyor. 2016 seçimlerinde Cum-

huriyetçi Parti'nin potansiyel başkan adayları arasında adları geçen Wisconsin Valisi Scott Walker ve önceki başkan George Bush'un kardeşi Jeb Bush da Baker'la benzer görüşlere sahip. Cumhuriyetçi politikacılar, İran'ın nükleer faaliyetlerinin asgariye indirilmesini öngören antlaşmanın, emellerini engellemeye yetmeyeceğini; İran'ın terörist faaliyetleri destekleyerek dünya barışına tehdit olmaya devam edeceği görüşündeler. Senato Uluslararası Haberalma Komisyonu üyesi, Demokrat senatör Dianne Feinstein ise farklı görüşte; İran'la varılan antlaşmanın İsrail'in varlığı için bir tehdit oluşturmadığını belirten Feinstein, Netanyahu'nun İran'la yapılan antlaşmanın bölgedeki Sunni ülkeler arasında nükleer silahlanma yarışını artıracak tezi- ne karşı çıkarak; tam tersine, antlaşma olmadığında bu riskin daha yükseleceğini söylüyor. Demokrat senatör, İsrail Başbakanı'nın geçen ay Amerikan Kongresi'nde yaptığı konuşmaya da tepkili. Feinstein, Amerikan yönetimini atlayarak başka kanalları zorlamanın iyi sonuç vermeyeceğini, İsrail Başbakanı'nın kendisini frenlemesi gerektiğini hatırlatıyor.

★★★

İran'a uygulanan ambargoların başlangıcı 1987'ye gidiyor. 2010'da Amerikan Kongresi ilave finansal ambargolarla İran'ın uluslararası finansal sisteme erişimini önemli ölçüde kısıtladı. İran'a ambargo ABD'nin yanı sıra Birleşmiş Milletler ve AB tarafından da uygulanıyor. İran'ı antlaşmaya zorlayan faktörün, ekonomi üzerinde etkisi giderek artan ambargolar olduğuna şüphe yok. Dünyanın en çok petrol rezervine sahip dördüncü ülkesi olan İran, doğalgaz rezervleri itibarıyla da en zengin ülkeler arasında. Petrolün ülkenin ihracatı içindeki oranı yüzde 40. Ambargo nedeniyle petrol üretimi ve ihracatı büyük ölçüde azalan İran'da enflasyon ve işsizlik artıyor. Dikkati çeken demerlerden biri İran Dışişleri Bakanı Cevad Zarif'e ait. Zarif, ABD'yle yapılan antlaşmanın sadece nükleer konuda olduğunu; Amerika ile aralarındaki anlaşmazlıkların devam ettiğini söylüyor ama, antlaşma beklediği gibi yürür; taraflar taahhütlerine uyar. Batı ülkelerinin İran'la ilişkilerinde yeni bir dönem başlayabilir. Batı, İran'ı uluslararası sistemden dışlayarak dünyadaki kaos ve terör ortamının önüne geçilmesinin zor olduğunu görüyor.

Sigorta prim teşviklerinden geriye dönük yararlanma

SERBEST KÜRSÜ

YILMAZ SEZER
YMM, GüncelLavyale Türkiye

Bilindiği üzere, işverenlere çalıştırdıkları sigortalılar ile ilgili değişik düzenlemelerle getirilmiş sigorta prim teşvikleri bulunmaktadır. İşverenler özel durumlarına göre bu teşviklerin bir ya da birkaçından faydalanabilmektedirler.

İşverene teşvik sağlayan düzenlemeler:

- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu,
- 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu,
- 4857 sayılı İş Kanunu,
- 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun ile 5225 sayılı Kültür Yatırımları ve Girişimlerini Teşvik Kanunu kapsamında belirtilmiştir.

Bu mevzuat hükümleri gereğince Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından uygulanmakta olan farklı sigorta primi teşvik çeşidi bulunmaktadır. Söz konusu düzenlemelerde belirlenen sigorta prim teşvikleri aşağıda belirtilmiştir.

- 1) Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim işveren hissesinden beş puanlık prim indirimi,
- 2) Yurt dışına götürülen/gönderilen sigortalılar hakkında genel sağlık sigortası primlerinin işveren hissesinden beş puanlık prim indirimi,
- 3) On ve üzerinde sigortalı çalıştıran işverenlere yönelik beş puanlık prim indirimi ilave altı puanlık sigorta primi teşviki,
- 4) Yatırımlarda Devlet Yardımı Hakkında Kararlar çerçevesinde işverenlere sağlanan sigorta primi teşviki,
- 5) İşsizlik ödeneği alan sigortalıları istihdam eden işverenlere yönelik sigorta primi teşviki,
- 6) Genç ve kadın istihdamına yönelik sigorta primi teşviki,
- 7) Genç ve kadın istihdamı ile mesleki eğitim özendirmesine yönelik sigorta primi teşviki,
- 8) Engelli sigortalıların istihdamına ilişkin sigorta primi teşviki,
- 9) Araştırma ve geliştirme faaliyetle-

rinin desteklenmesine yönelik sigorta primi teşviki,

10) Kültür yatırım ve girişimlerinin desteklenmesine yönelik sigorta primi teşviki.

Sigorta primi teşvikleri ile ilgili uygulamalar bahsedilen kanunlarla düzenlenmiş olmakla birlikte, işverenlerin hangi teşvikten yararlanacakları, teşviklerden geriye yönelik yararlanıp yararlanamayacakları ya da bir sigortalınum birden fazla teşvik kapsamına girmesi durumunda hangi yolu izleyeceklerine açıklık getirmek üzere, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı, Sigorta Primleri Genel Müdürlüğü'nce 18.03.2015 tarih, 2015/10 sayılı genelge yayımlanmıştır. Söz konusu genelgede, bir sigortalının aynı ayda birden fazla sigorta primi teşvik kapsamına girmesi durumunda, işverenlerin bahse konu sigortalıyı tercih edecekleri herhangi bir sigorta primi teşvikinden yararlanmak üzere kuruma bildirebilecekleri belirtilmektedir.

Bununla birlikte, uygulamada bazı işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılara ilişkin aylık prim ve hizmet belgelerini tercih ettikleri sigorta primi teşvikine ilişkin ilgili kanun numarasını seçmek suretiyle düzenleyip teşvikten yararlandıktan sonra, yararlanılan bu sigorta primi teşvikinin değiştirilmesi yönünde talepte bulunmalarından kaynaklı sorunların çözümü kavuşturulmasını sağlamak üzere ise genelgede aşağıdaki açıklamalar yer almaktadır.

"Herhangi bir sigorta primi teşvikinden yararlandıktan sonra, geriye yönelik başka bir sigorta primi teşvikinden yararlanma talepleri hakkında yapılacak işlemler

Sigortalının aynı ayda/dönemde birden fazla sigorta primi teşviki kapsamına girmesi durumunda, işverenlerin bu sigortalıyı cari aya ilişkin aylık prim ve hizmet belgesinin düzenlendiği tarihte tercih edecekleri herhangi bir sigorta primi teşviki kapsamında ilgili kanun numarasını seçmek suretiyle yasal süresi içinde kurumu bildirmeleri mümkün bulunmaktadır.

Örnek 1: 4857 sayılı Kanun'un 30'uncu maddesi kapsamında olan engelli bir sigortalının aynı ayda/dönemde 4447 sayılı Kanun'un geçici 10'uncu maddesinde belirtilen şartları da haiz olması durumunda; işverenler, söz ko-

nusu engelli sigortalı için e-Sigorta sistemi üzerinden 14857 ya da 06111 kanunun numaralarından herhangi birini tercih etmek suretiyle sigorta primi teşvikinden yararlanabilmektedirler.

Bununla birlikte, sigorta primi teşviklerine ilişkin yasal düzenlemelerde yer alan usul ve esasların belirlenmesine ilişkin hükümler dikkate alınarak ilgili bakanlık ve kuruluşların görüşleri alınmak suretiyle konu yeniden değerlendirilmiş olup, bundan böyle aylık prim ve hizmet belgelerini tercih edilen sigorta primi teşvikine ilişkin kanun numarası seçmek suretiyle düzenleyip teşvikten yararlanıldıktan sonra, sigorta primi teşvikinin değiştirilmesi yönündeki talepler işleme alınmayacaktır.

Örnek 2: (B) AŞ'ce 15.1.2015 tarihinde işe alınan engelli sigortalının, aynı zamanda 4447 sayılı Kanun'un geçici 10'uncu maddesi kapsamında da olduğu ve işverence bu sigortalı için 2015/Ocak ayına ilişkin olarak 14857 kanun numarası ile yasal süresinde bildirim yapıldığı varsayıldığında, sonradan 2015/Ocak ayına ilişkin bu sigortalı için işverence 4447 sayılı Kanunun geçici 10'uncu maddesinde öngörülen teşvikten yararlanmak üzere talepte bulunulması halinde, bu talep işleme alınmayacaktır.

Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararlar, Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun ile Kültür Yatırımları ve Girişimlerini Teşvik Kanunu kapsamında yapılan talepler

5510 sayılı Kanun'un Ek 2'nci maddesinde yer alan sigorta primi teşviki uygulamasında;

- Ekonomi Bakanlığı'nca düzenlenen teşvik belgelerine istinaden kuruma iletilen bilgilerin sisteme kodlanmasının ardından ilgili sosyal güvenlik il müdürlüğüne/sosyal güvenlik merkezince işverenlere teşvikten yararlanılmasına ilişkin bilgilerin resmi bir yazı ile bildirilmesi,
- Ekonomi Bakanlığı'nca yatırım teşvik belgesi verilen bir işveren birden fazla yatırım teşvik belgesinin verildiği durumlarda her bir teşvik belgesi için ayrı bir işyeri dosyasının tescil edilmesi,
- Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararlar kapsamında desteklenen tersanelerin gemi inşa yatırımlarında, teşvikten yararlanılacak her bir gemi için ayrı bir işyeri dosyasının tes-

cil edilmesi,

5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun kapsamında sigorta prim teşvikinden yararlanacak işverenlerce, teşvikten yararlanmaya hak kazanıldığına ilişkin ilgili kurum, kuruluş, vakıf veya denetimle görevli şirketlerden alınan belgeler ile birlikte Kurumun ilgili sosyal güvenlik il müdürlüğüne/sosyal güvenlik merkezine yazılı olarak müracaat edilmesi,

5225 sayılı Kültür Yatırımları ve Girişimlerini Teşvik Kanun'u kapsamında sigorta primi teşvikinden yararlanacak işverenlerce "Kültür Yatırım Belgesi" veya "Kültür Girişim Belgesi" ile kurumlardan vergisi mükellefi olduklarına ilişkin ilgili vergi dairesinden alınan belgelerin sosyal güvenlik il müdürlüğüne/sosyal güvenlik merkezine dilekçe ekinde ibraz edilmesi, gerekmektedir.

Buna göre, anılan kanunlar kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumu'nun ilgili sosyal güvenlik il müdürlüğüne/sosyal güvenlik merkezince; söz konusu teşvik belgelerine istinaden işyeri tescil işleminin yapılamaması veya geç yapılması, işverenlerce ibraz edilen belgelerin ilgili sosyal güvenlik il müdürlüğüne/sosyal güvenlik merkezine uygun görülmesine rağmen sisteme tanımlama işleminin yapılamaması veya geç yapılması, ilgili bakanlıca gönderilen bilgilerin işverenlere hiç bildirilmemiş veya geç bildirilmiş olması nedenleriyle işverenlerce, başka bir sigorta primi teşvikinden yararlanmak üzere ilgili kanun numaralarından verilen aylık prim ve hizmet belgeleri yerine ilgisine göre farklı kanun hükümlerinde düzenlenen aylık prim ve hizmet belgelerinin işleme alınmasına yönelik talepte bulunulması halinde, işveren iradesi dışında oluşan bu durumun nedeniyle ilgili kanunlar gereği geriye yönelik yararlanma talepleri, sonradan yapılmış olup olmadığına bakılmaksızın işleme alınacağı anılan yönetmelik ile işverenlere müdelemmiştir.

Bu genelge ile geçmişe yönelik sigorta teşviklerinden yararlanma imkânı getirilmiş olup, sigorta prim teşviklerinden yararlanmak isteyen ya da birden fazla teşvik kapsamına giren sigortalılar konusunda ve yaşanan diğer tereddütler konusunda uygulayıcılara yol gösteren bir düzenleme niteliğindedir.

Avrupa kişisel verilerin korunmasını tartışıyor peki ama Türkiye?

AHMET CERAN
İKV UZMAN YARDIMCISI

Kredi kartı bilgileri, doğum tarihleri, telefon numaraları ve isimler gibi kişisel verilerin uluslararası ticaretteki önemi, internetin hayatımızdaki yerile paralel olarak her geçen gün artıyor. 12-13 Mart 2015 tarihlerinde gerçekleştirilen AB Adalet ve İçişleri Konseyi Toplantısı'nda da son dönemde adalet ve işçileri alanında gerçekleştirilen her üst düzey AB toplantısında olduğu gibi ana gündem maddelerinden biri veri güvenliği idi.

Son Adalet ve İçişleri Konseyi'nde konuya ilişkin, uluslararası ticari ilişkileri doğrudan etkileyecek önemli bir mutabakat sağlandı. AB Adalet ve İçişleri Bakanları, kişisel verilerin korunması alanında AB çapında geçerli bir denetim mekanizmasının kurulmasına (tek durum mekanizması) karar verdi. Böylelikle bürokratik engellerin önüne geçilmiş, veri akışının hızlanması, konuya ilişkin hukuki çerçevenin belirlenmesi ve dijital ekonominin güçlendirilmesi hedefleniyor.

Bilindiği üzere, AB çapında hâlihazırda geçerli Kişisel Verilerin Korunması Yönergesi yerine, daha kapsamlı bir tüzüğün hazırlık çalışmaları, 2012 yılından beri devam ediyordu. Kurulması öngörülen tek durum mekanizmasıyla, eğer üye devletlerin birinde kayıtlı olan bir şirket örneğin bir İspanyol şirketi, başka bir AB ülkesindeki kişilere ilişkin verileri hukuka aykırı şekilde kullanırsa, kişilerin bu İspanyol şirketine karşı hukuki işlem başlatabilmeleri için İspanya'ya gitmeleri gerekmeyecek. Kendi ülkelerindeki yetkili kuruma başvurmaları yeterli olacak. ⁽¹⁾ AB ülkelerinde iş yapan tüm şirketler için aynı veri güvenliği kurallarının geçerli olmasını, şirketlere yıllık yaklaşık 2.3 milyar euro tasarruf sağlaması öngörülmüyor. Fakat bu noktada, AB kurumlarının veri güvenliği reformuna ilişkin görüşü net: "her şey üzerinde anlaşmadan, hiçbir şey üzerinde anlaşmaya varılmış değil". ⁽²⁾

Türkiye'de geçerli veri güvenliği mekanizmasının kısa tarihi
Önümüzdeki günlerde Avrupa'da gündemi çok daha faz-

la meşgul etmesi beklenen veri güvenliği tartışmalarının Türkiye'de nasıl yankı bulduğuna bakılacak olursa, tartışmaların Türkiye'de duyulduğunu söylemek zor. Türkiye, AB'nin tek durak mekanizmasına hiçbir mekanizmayla cevap vermiyor. Avrupa Komisyonu'nun, İlerleme Raporları'nda Türkiye'nin hazırlanmasını şart kıldığı ve bağımsız bir denetim mekanizmasının kurulmasını da öngören Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, tasarı aşamasında TBMM'de bekliyor.

AB'nin 1995'ten bu yana düzenlemeler yaptırdığı kişisel verilerin korunması ve dolaşımı, önümüzdeki dönemin en önemli ticari trendleri arasında yer alan mega ticaret anlaşmalarının temel mükazere başlıklarından birini oluşturuyor. Türkiye'nin hızla gelişen ve değişen veri güvenliği alanında küresel konjonktüre yakalayabilmesi için acilen gerekli düzenlemeleri yerine getirmesi gerekiyor. Bu doğrultuda Türkiye'nin, karşılıklı ticari kâr getirecek veri akışı düzenlemelerinden etkin şekilde faydalanabilmesi için veri güvenliği meselesinin güvenlik ve temel haklar boyutunu dikkate aldığı yönünde AB'yi ikna etmesi gerekecek.

Kişisel verilerin korunmasına yönelik Türkiye'de etkili yasal düzenlemelerin ve bağımsız denetim mekanizmasının oluşturulmasını, ticari ve ekonomi etkinlik kadar, temel haklara ilişkin güvenceleri artıracağı; bir "kazan-kazan" durumu oluşturacağı aşık. Dolayısıyla bu durum, günümüz küresel sisteminde, temel hak ve özgürlüklere yönelik olumlu gelişmelerin aslında ticari ve ekonomiyi doğrudan olumlu etkilediğinin güzel bir örneği.

(1) Věra Jourová: We will be strict with the US on Safe Harbour, EurActiv, <http://www.euractiv.com/sections/infosociety/vera-jourova-we-will-be-strict-us-safe-harbour-312856>. Erişim tarihi: 28.03.2015.

(2) European Council Council of the European Union, Data protection: Council agrees on general principles and the "one stop shop" mechanism, <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/03/13-data-protection-council-agrees-general-principles-and-one-stop-shop-mechanism/>.

Dünya'nın haberi

www.dunya.com

Yayın İleri: Yaygın süreli • Sayı 10634 • 11 Nisan 2015
Online satış: www.dunyastore.com

DÜNYA

Dünya Süper Veb Ofset A.Ş. adına imtiyaz sahibi: **Didem DEMİRKENT**

Başyazar: **Osman S. AROLAT** Genel Yayın Yönetmeni: **Hakan GÜLDAĞ**

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: **Genel Yayın Yönetmen Yardımcıları**
ve Yayın Koordinatörü: **Bölgeler Yayın Koordinatörleri** Haber Koordinatörü: **İbrahim EKİNCİ**

Ömer TÜRKDÖNMEZ **Talip AKTAŞ**

Borsa-Finans **Yazı İşleri Müdürü Yardımcıları** Yurt Haberleri **Ece CEYHAN** İstihbarat **Özlem ERMIŞ BEYHAN** **Handan Sema CEYLAN**
Haber Müdürü **Ebru SÜNGÜR** Editör **Özgür TAŞPINAR**

Dış Haberler **Evrım KÜÇÜK** Kültür-Sanat **Nermin SAYIN** Uluslararası İlişkiler **Didem Eryar ÖNÜLÜ**

Genel Müdür: **Hülya KOÇ** Tel: 0212 440 27 00 • Fax: 0212 355 07 86
Ankara Temsilcisi: **Ferit B. PARLAK** • 0312 438 55 00 (Pbx)
İzmir Temsilcisi: **Yapar KUŞ** • 0232 446 88 16 (Pbx)
Reklam Müdürü: **Meral ÖGAT** • Tel: 0212 440 29 67
Reklam Mdr. Yard: **Şengül AKYILDIZ** • Tel: 0212 440 27 39 • 0212 440 27 40

Merkaz: "Globus" Dünya Basınevi, 100. Yıl Mahallesi 34204 Bağcılar/İstanbul
Telefon: (0212) 440 24 24 • e-posta: dunya@dunya.com Yazışmaları: (0212) 440 27 01
Fax: (0212) 355 07 86 İstihbarat: (0212) 440 27 09 Araştırma: (0212) 440 29 68
İletişim: 0212 440 29 86 **Diğer ve Başka** Dünya Süper Veb A.Ş. 100. Yıl Mahallesi 34204 Bağcılar / İstanbul **Ankara Basın Yayıncılık** Star Media Yayıncılık A.Ş.

Dağıtım: Doğan Dağıtım A.Ş.
Abonelik ve şikayetleriniz için ücretsiz danışma hattı: **0800 219 20 24 - 25**
Adres değişiklikleri için fax: **0212 355 77 46**

DÜNYA Online
Web adresi: www.dunya.com İletişim: dunyayayin@dunyayayin.com.tr
İnternet reklam: webreklam@dunyayayin.com.tr Tel: 0212 440 27 24 Fax: 0212 355 07 86